

1

Defenzivno programiranje

2020/21.05

Defenzivno programiranje

2

- Zaštita programa od neispravnih podataka, događaja koji se „nikad nisu smjeli dogoditi” i ostalih programerskih pogrešaka
- Defenzivna vožnja automobila temelji se na načelu da vozač nikad ne može biti siguran što će učiniti drugi vozači, pa unaprijed nastoji izbjeći nezgodu za slučaj pogreške drugih vozača
- U defenzivnom programiranju ideja vodilja je da će potprogram s neispravnim podacima „opstati”, odnosno neće izazvati štetu i onda kad su pogrešni podaci posljedica nekog drugog potprograma
  - Pogreške se prvenstveno sprječavaju iterativnim dizajnom, pisanjem pseudo-koda prije kodiranja, pisanjem testova (prije koda), inspekcijom koda, ...
  - Defenzivno programiranje je dodatak na gore navedene tehnike

Smeća na ulazu - smeće na izlazu

3

➡ „Garbage IN, Garbage Out” (GIGO) – 1957.?

➡ <https://www.newspapers.com/clip/50687334/the-times/>

➡ računalo radi ono što mu kažete, iako je to možda krivo

➡ frazu popularizirao George Fuechsel (IBM)

➡ <https://www.atlasobscura.com/articles/is-this-the-first-time-anyone-printed-garbage-in-garbage-out>

➡ Charles Babbage

On two occasions I have been asked, "Pray, Mr. Babbage, if you put into the machine wrong figures, will the right answers come out?" ... I am not able rightly to comprehend the kind of confusion of ideas that could provoke such a question.

(1864.)

Smeća na ulazu - ? na izlazu

4

- Dobar program nikad ne smije proizvesti smeće, neovisno o ulaznim podacima. Pristup „smeće unutra, smeće van” treba zamijeniti sa:
  - „smeće unutra, ništa van”,
  - „smeće unutra, poruka o pogrešci van”
  - „smeću zabranjen ulaz”
  - „počisti smeće” (*turn garbage input into clean input*)
- Osnovna pravila kojih se treba držati:
  - Provjeriti ispravnost svih vrijednosti podataka iz vanjskih izvora (datoteka, korisnik, mreža, ...)
  - Provjeriti ispravnost svih vrijednosti ulaznih parametara
  - Odlučiti kako postupiti u slučaju neispravnih podataka

Tehnike obrade pogrešaka (1)

5

- vratiti neutralnu vrijednost
  - 0, "", NULL
  - Krivi kod boje? Obojati bijelo?
- zamijeniti neispravnu vrijednost sljedećom, moguće ispravnom
  - npr. while (GPSfix != OK) sleep(1/100s) ...
  - Neispravna adresa dostave? Poslati na adresu za dostavu računa?
- vratiti vrijednost vraćenu pri prethodnom pozivu
- zamijeniti neispravnu vrijednost najbližom ispravnom
  - npr. min(max(kut, 0), 360)
  - Krivo napisana adresa. Uzeti najbližiju? – ne mora nužno biti dobro
- zapisati poruku o pogrešci u datoteku, kombinirano s ostalim tehnikama

Tehnike obrade pogrešaka (2)

6

- vratiti kôd pogreške
  - pogrešku obrađuje neki drugi dio koda – dojava drugom dijelu
  - mogućnosti ovise o programskom jeziku
    - globalna varijabla
    - „zlouporaba” povratne vrijednosti funkcije
    - iznimke
- pozvati „globalnu” (centraliziranu) metodu za obradu pogreške
- odmah prikazati poruku pogreške
- bezuvjetni završetak programa

Robusnost i ispravnost programa

7

➤ Robusnost

- u slučaju pogreške omogućen je daljnji rad programa, iako to ponekad znači vratiti neispravan rezultat

➤ Ispravnost

- nikad ne vratiti neispravan rezultat, iako to značilo ne vratiti ništa

➤ Suprotstavljeni pristupi. Što odabrati?

- Odgovor ovisi o tipu aplikacije i odluci prilikom uspostavljanja arhitekture (dizajna) rješenja
- Hoće li neispravan rezultat proizvesti npr. zanemarivi artefakt na ekranu ili će npr. krivo izračunati dozu kojom treba ozračiti pacijenta na rendgenu?
- Što se događa kada tramvaj izgubi vezu ili GPS signal i ne zna na kojoj se stanici približava?

- Iznimka predstavlja problem ili promjenu stanja koja prekida normalan tijek izvođenja naredbi programa
- U programskom jeziku C#, iznimka je objekt instanciran iz razreda koji nasljeđuje `System.Exception`
- `System.Exception` – osnovni razred za iznimke
  - `StackTrace` – sadrži popis poziva postupaka koji su doveli do pogreške
  - `Message` – sadrži opis pogreške
  - `Source` – sadrži ime aplikacije koja je odgovorna za pogrešku
  - `TargetSite` – sadrži naziv postupka koji je proizveo pogrešku
  - `InnerException` – unutarnja (omotana) iznimka
- `NullReferenceException`, `IndexOutOfRangeException`, `DivideByZeroException`, `InvalidCastException`, ...

Obrada iznimki

9

- Obrada iznimki sprječava nepredviđeni prekid izvođenja programa
- Iznimka se obrađuju tzv. rukovateljem iznimki (exception handler)
  - Obrada pogreške sastoji se razdvajanju kôda u blokove *try*, *catch* i *finally*

```
try {  
    //dio kôda koji može dovesti do iznimke  
}  
catch (ExceptionType1 exOb) {  
    //kôd koji se obavlja u slučaju iznimke tipa ExceptionType1  
}  
catch (ExceptionType2 exOb) {  
    //kôd koji se obavlja u slučaju iznimke tipa ExceptionType2  
}  
...// ostali catch blokovi  
finally {  
    //kôd koji se obavlja nakon izvođenja try, odnosno catch bloka
```

Preporuke za korištenje iznimki (1)

10

- Koristiti iznimke za obavijest drugim dijelovima programa o pogreškama koje se ne smiju zanemariti
- Bacati iznimke samo u stanjima koja su stvarno iznimna
  - Ulazne podatke provjeriti što je moguće prije
  - Ne bacati iznimke za pogreške koje se mogu obraditi lokalno
- Izbjegavati bacanje iznimki u konstruktorima i finalizatorima (destruktorima), osim ako ih na istom mjestu i ne hvatamo
  - Problematično npr. u C++-u, iako nije neuobičajeno imati iznimke u konstruktorima u jezicima sa skupljačem smeća (npr. C# ili Java)
- Izbjegavati prazne blokove za hvatanje iznimki - `catch { }`
  - Iznimke ne ignorirati – ako ništa bolje ne možemo, onda barem evidentirati

Preporuke za korištenje iznimki (2)

11

- Razne tipove pogrešaka obrađivati na konzistentan način kroz čitav kod
  - Razmotriti izradu centraliziranog sustava za dojavu iznimki u kodu
  - Zapisivati trag bačenih iznimki (log)
- Koristiti specifične iznimke (ne samo osnovne iznimke *Exception*) znajući što bacaju vlastite knjižnice
  - U poruci iznimke uključiti sve informacije o kontekstu nastanka iznimke
  - Odrediti ispravan nivo apstrakcije iznimke (na razini sučelja, a ne implementacije)
  - Originalna iznimka se može omotati

Preporuke za korištenje iznimki (3)

12

- Hvatati specifične iznimke umjesto `Exception`
  - možda „uhvatimo” nešto što nismo trebali
  - više `catch` blokova ako zahtjeva različito ponašanje
- Očistiti resurse u *finally* bloku ili koristiti podržane konstrukcije koje će to automatski obaviti
  - Ne bacati iznimke u *finally* bloku
  - `try-with-resources` u Javi
  - *using* u C#-u - vidi sljedeći slajd
- Razmotriti alternative (rukovanju) iznimkama

Životni vijek objekta

13

- Instancirani objekt postoji dok ga sakupljač smeća ne ukloni
  - GC će ga obrisati ako na njega ne pokazuje niti jedna referenca*
- Što ako ne možemo čekati GC i *finalize*?
  - Implementirati sučelje *IDisposable* (postupak *Dispose*)
  - Primjer: DefensiveProgramming \ Using

```
public class C : IDisposable {  
    public void Dispose() {  
        //zatvaranje datoteke, konekcije  
        // i sličnih "dragocjenih" resursa  
        ...  
    }  
}
```


- Ako neki razred implementira *IDisposable*, preporuka je da se za objekte tog razreda *Dispose* uvijek pozove nakon što objekt više ne bude potreban.

IDisposable, using blok i iznimke

14

- *Dispose* se može pozvati eksplicitno
- Što ako se dogodi iznimka prije poziva postupka *Dispose*?
  - Koristiti tzv. *using blokove*
  - Za objekt stvoren unutar *using bloka*, *Dispose* se automatski poziva nakon napuštanja bloka (bez obzira na razlog izlaska iz bloka)

```
C r1 = new C("A1");  
using (C r2 = new C("B2")) {  
    C r3 = new C("C3");  
    throw new ApplicationException("Poruka");  
}  
r1.Dispose();
```

- *using* blok se može koristiti samo za one razrede koji implementiraju *IDisposable*
  - Primjer: DefensiveProgramming \ Using
  - Koncept sličan try-with-resources u Javi. Pogledati IL kod s ILDASM

- Naredba kojom se program testira tako da određeni izraz mora biti istinit, a inače se izvršavanje programa zaustavlja
  - Obično se sastoji od izraza koji treba provjeriti i poruke koja se prikazuje ako izraz nije istinit
- Tvrdnje se koriste za uklanjanje pogrešaka (debugging) i dokumentiranje ispravnog rada programa
  - Koriste se u fazi kodiranja, naročito u razvoju velikih, kompliciranih programa te u razvoju programa od kojih se zahtijeva visoka pouzdanost
  - Uklanjanju se iz produkcijske verzije
- **Pišemo ih na mjestima gdje se pogreške ne očekuju (tj. ne smiju se pojaviti)**
  - Ako je tvrdnja istinita, onda znači da program radi kako je zamišljeno

Tvrdnjama provjeravamo i dokumentiramo pretpostavke

16

- Provjeravamo „nemoguće” uvjete
  - Jesu li parametri za koje se smatra da su ispravni zaista ispravni?
    - Npr. računamo li opseg trokuta za nešto što nije trokut
      - npr. stranice duljine 2, 3, 5
  - Je li primljena referenca zaista valjana (ne *null*) kao što je trebala biti po dokumentaciji
- Detektiraju pogreške nastale negdje drugdje u kodu, kao posljedicu krivih pretpostavki i interpretacija ili naknadnih modifikacija koda
- Tvrdnje ujedno mogu služiti i kao dokumentacija

Tvrdnje u C#-u

17

- Prostor imena System.Diagnostics, naredba Debug.Assert
  - Logički izraz za koji se pretpostavlja (tvrdi) da je istinit i poruka koja se ispisuje ako izraz nije istinit
  - U .NET Core-u neistinit uvjet uzrokuje trenutno završavanje programa (bez izvođenja eventualnog *finally* bloka)
  - Automatski se uklanjaju iz Release verzije
- Primjer: DefensiveProgramming \ Barricades \ Course.cs

```
public double AverageGrade() {  
    int sum = 0;  
    foreach (var pair in grades) {  
        int grade = pair.Value;  
        Debug.Assert(grade >= 1 && grade <= 5,  
             $"Invalid grade in dictionary {pair.Key} =  
             {pair.Value}. This should never happens!");  
        sum += grade;  
    } ...  
}
```

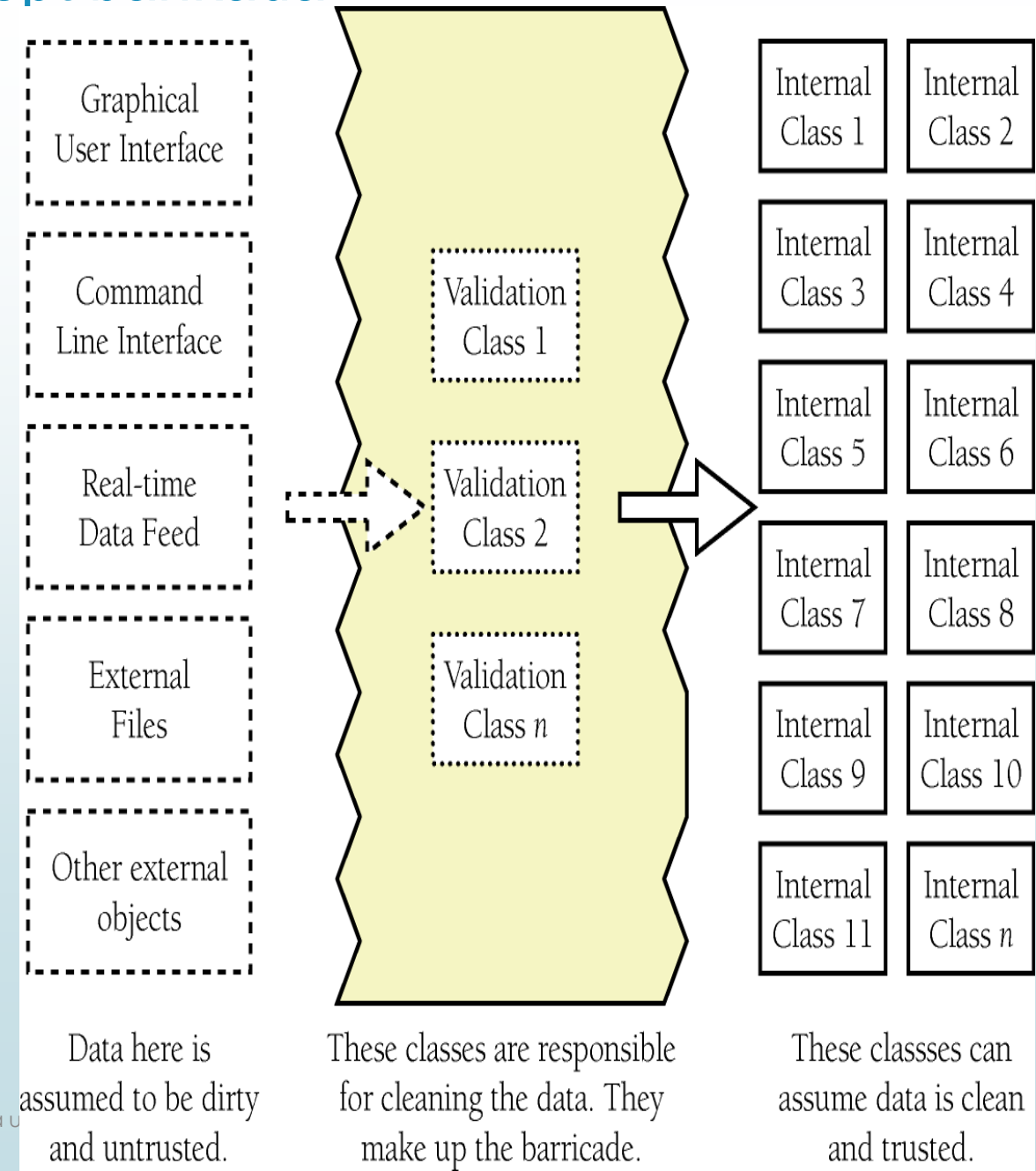
Preporuke za korištenje tvrdnji

18

- Obradu pogreške (iznimke) pisati tamo gdje očekujemo pogreške
  - Iznimke su informacije o pogrešnom uvjetu ili neočekivanom događaju
  - Mogu se uhvatiti
- Koristiti tvrdnje tamo gdje nikad ne očekujemo pogreške
  - Predstavljaju fatalne pogreške, ne mogu se uhvatiti i ukazuju na logičku pogrešku u programskom kodu
- Za jako robustan kod koristiti tvrdnje + kod za obradu pogreške čak i ako je pogreška posljedica neispravne pretpostavke
- Koristiti tvrdnje
  - za dokumentiranje i verificiranje uvjeta koji moraju vrijediti prije pozivanja metode ili instanciranja razreda ("preconditions"), te
  - uvjeta koji moraju vrijediti poslije djelovanja metode ili rada s razredom ("postconditions").
- Izbjegavati poziv metoda u izrazima tvrdnji
  - `npr. Debug.Assert (Obavi(), "Neobavljeno");`
  - u produkciji (s isključenim tvrdnjama) *Obavi* se neće nikada izvršiti

Koncept barikada

- Konstrukcija sučelja kao granica prema “sigurnim” dijelovima koda
- Definiranje dijelova softvera koji će rukovati “prljavim” (nesigurnim) podacima i drugih koji rukuju samo s “čistim” podacima
- Validacijski razredi koji su odgovorni za provjeru ispravnosti podataka sačinjavaju barikadu prema internim razredima koji rukuju s podacima za koje se pretpostavlja da su provjereni i ispravni

Koncept barikada

20

► Primjer: DefensiveProgramming \ Barricades \ Course.cs

```
public class Course {  
    private Dictionary<string, int> grades =  
        new Dictionary<string, int>();  
    public int this[string name] {  
        get {  
            //what if there is no student's name in the dictionary?  
            bool exists = grades.TryGetValue(name, out int grade);  
            return exists ? grade : -1;  
        }  
        set {  
            if (value < 1 || value > 5) {  
                throw new ArgumentOutOfRangeException(  
                    $"Invalid grade {value}. It should be from 1 to 5");  
            }  
            grades[name] = value;  
        }  
    }  
}
```

Preporuke za korištenje barikada

21

- Barikade naglašavaju razliku između tvrdnji i obrade iznimaka
  - Metode s vanjske strane barikade trebaju koristiti kôd za obradu pogreške
  - Unutarnje metode mogu koristiti tvrdnje jer se ovdje pogreške ne očekuju!
- Na razini razreda
  - javne metode rukuju s „priljavim” podacima i „čiste” ih
    - Ne misle se nužno na *public* metode, već one koje služe za unos podataka
  - privatne metode rukuju samo s “čistim” podacima.
  - pojava „priljavog” podatka u privatnoj metodi nije iznimka koja se očekuje, već neispravnost tvrdnje koja ukazuje na pogrešku u kôdiranju
- Pretvarati podatke u ispravan tip odmah pri unosu? Baciti iznimku?

Otkrivanje pogrešaka (1)

22

- Uobičajena zabluda programera je da se ograničenja koja se odnose na konačnu verziju softvera odnose i na razvojnu verziju
  - Treba biti spreman žrtvovati brzinu i resurse tokom razvoja u zamjenu za olakšani razvoj
- Ofenzivno programiranje – učiniti pogreške u fazi razvoja toliko očitim i bolnim da ih je nemoguće zanemariti
  - osigurati da `assert` naredbe uzrokuju prekid izvođenja pri pogrešci
  - popuniti bilo koju alociranu memoriju prije upotrebe radi detektiranja eventualnih problema s njenom alokacijom
  - popuniti alocirane datoteke ili tokove podataka prije upotrebe radi detektiranja eventualnih grešaka u formatu datoteka ili podataka
  - osigurati da svaka `case` naredba koja propagira do `default` slučaja uzrokuje pogrešku koju nije moguće zanemariti
  - napuniti objekt „smećem” (junk data) neposredno prije njegovog brisanja

Otkrivanje pogrešaka (2)

23

- Planirati uklanjanje dijelova programa koji služe kao pomoć u otkrivanju pogrešaka u konačnoj verziji softvera
  - koristiti alate za upravljanje verzijama
  - koristiti ugrađene predprocesore za uključivanje/isključivanje dijelova koda u pojedinoj verziji
  - korištenje vlastitog (samostalno napisanog) predprocesora
  - zamjena metoda za otkrivanje pogrešaka u konačnoj verziji “praznim” metodama koje samo vraćaju kontrolu pozivatelju
- Primjer: DefensiveProgramming\Conditional

```
#define DEMO //definiramo simbol  
...  
  
#if (DEMO)  
    Console.WriteLine("Print something..."); //kod za debugiranje  
#endif
```

Otkrivanje pogrešaka (3)

24

- Umjesto `#if` i `#endif` koristiti *Conditional* (iz *System.Diagnostics*)
- Kod za testiranje odvojiti u posebni postupak i iznad postupka navesti atribut *Conditional*
  - U slučaju da simbol nije definiran, u kompiliranoj verziji nije uključen poziv označenog postupka
  - Simbol se može definirati u kodu, ali i kao parametar prilikom kompiliranja
    - Properties → Build → Conditional compilation symbols
- Primjer: DefensiveProgramming\Conditional

```
...  
CheckSomething(); //ne izvodi se ako DEMO nije definiran  
...  
[Conditional("DEMO")]  
static void CheckSomething() {  
    ...  
}
```


Količina defenzivnog koda u završnoj verziji

25

- Previše defenzivnog koda može usporiti izvršavanje i povećati složenosti.
  - Ostaviti kôd koji radi provjere na opasne pogreške
  - Ukloniti kôd koji provjerava pogreške s trivijalnim posljedicama
    - Ukloniti pretprocesorskim naredbama, a ne fizički
- Ukloniti kôd koji može uzrokovati pad programa
  - U konačnoj verziji treba omogućiti korisnicima da sačuvaju svoj rad prije nego se program sruši.
- Ostaviti kôd koji u slučaju pogreške omogućava „elegantno” rušenje programa
- Ostaviti kôd koji zapisuje pogreške koje se događaju pri izvođenju
  - Zapisivati poruke o pogreškama u datoteku.
  - Treba biti siguran da su sve poruke o pogreškama koje softver dojavljuje „prijateljske”
    - Obavijestiti korisnika o “unutarnjoj pogrešci” i navesti e-mail ili broj telefona tako da korisnik ima mogućnost prijaviti pogrešku

Checklist: Defensive Programming u Steve McConnell, Code Complete, 2nd Edition (str. 211 i 212)

26

CHECKLIST: Defensive Programming

General

- ☐ Does the routine protect itself from bad input data?
- ☐ Have you used assertions to document assumptions, including preconditions and postconditions?
- ☐ Have assertions been used only to document conditions that should never occur?
- ☐ Does the architecture or high-level design specify a specific set of error-handling techniques?
- ☐ Does the architecture or high-level design specify whether error handling should favor robustness or correctness?
- ☐ Have barricades been created to contain the damaging effect of errors and reduce the amount of code that has to be concerned about error processing?
- ☐ Have debugging aids been used in the code?
- ☐ Have debugging aids been installed in such a way that they can be activated or deactivated without a great deal of fuss?
- ☐ Is the amount of defensive programming code appropriate—neither too much nor too little?
- ☐ Have you used offensive-programming techniques to make errors difficult to overlook during development?

Exceptions

- ☐ Has your project defined a standardized approach to exception handling?
- ☐ Have you considered alternatives to using an exception?
- ☐ Is the error handled locally rather than throwing a nonlocal exception, if possible?
- ☐ Does the code avoid throwing exceptions in constructors and destructors?
- ☐ Are all exceptions at the appropriate levels of abstraction for the routines that throw them?
- ☐ Does each exception include all relevant exception background information?
- ☐ Is the code free of empty *catch* blocks? (Or if an empty *catch* block truly is appropriate, is it documented?)

Security Issues

- ☐ Does the code that checks for bad input data check for attempted buffer overflows, SQL injection, HTML injection, integer overflows, and other malicious inputs?
- ☐ Are all error-return codes checked?
- ☐ Are all exceptions caught?
- ☐ Do error messages avoid providing information that would help an attacker break into the system?

➤ Motivacija

- Evidentirati pogreške tijekom rada (neovisno o dojavama korisnika)
- Detektirati uska grla aplikacije
- Prikupljanje ostalih informacija
  - npr. parametri pretrage, prijave korisnika
- ...

➤ Gdje evidentirati?

- Baza podataka, Datoteka, E-mail poruke, SMS, Event Log na Windowsima, ...

➤ Kako evidentirati?

- Na uniforman (centraliziran) način neovisan o odredištu traga

➤ Trace

- Informacija namijenjena programeru u cilju lakšeg rješavanja problema
  - npr. ispis svih parametara nekog postupka
- Bilježi male korake izvođenja programa
- Nije preporučljivo koristiti u produkciji
  - smije sadržavati osjetljive podatke
  - veća količina zapisa u odnosu na ostale razine

➤ Debug

- Informativna poruka u cilju otklanjanja pogrešaka
  - ispis određene vrijednosti kratkoročne koristi
- Slično kao Trace, ali rjeđe (i manje detaljno)
  - nije nužno namijenjena samo programeru
- Najčešće automatski isključeno iz produkcijske verzije

Razine važnosti zapisa (2)

29

➡ Information

- ➡ Zapis trajnijeg karaktera koji služi za praćenje toka rada aplikacije
  - ➡ npr. informacija o posjetu određenoj stranici ili evidencija postavljenih kriterija pretrage

➡ Warning

- ➡ Za pogreške koje ne utječu na daljnji rad aplikacije, ali predstavljaju potencijalno opasne situacije te zahtijevaju naknadnu pažnju
  - ➡ npr. konfiguracijska datoteka ne sadrži traženu vrijednost, pa se koristi predodređena

Razine važnosti zapisa (3)

30

➤ Error

- Služi za evidentiranje pogrešaka i iznimki koje se ne mogu obraditi
- Predstavljaju kritičnu pogrešku za određeni postupak, ali ne i za cijelu aplikaciju
  - npr. pogreška prilikom dodavanja novog podatka u bazu

➤ Critical (Fatal)

- Situacije koje uzrokuju prekid rada cijele aplikacije
  - npr. nedostatak prostora na disku, neispravne postavke za spajanje na bazu podataka, ...

➤ Trace < Debug < Information < Warning < Error < Critical

➤ Ponekad se kao nivo navodi i *None*

- Trace < Debug < Information < Warning < Error < Critical < None

- Microsoft.Extensions.Logging.Abstractions
  - Podrška za različite alate i odredišta zapisivanja tragova
  - Nekoliko ugrađenih implementacija
    - Npr. konzolni ispis (Microsoft.Extensions.Logging.Console)
  - Moguće dodati vlastitu implementaciju
- Sučelje *ILogger* kao apstrakcija nad različitim implementacijama
  - Može poslužiti za konzistentan i centralizirani način obrade iznimke

`IsEnabled(LogLevel logLevel)`

- provjerava evidentira li konkretna implementacija zapise navedene razine

`void Log<TState>(LogLevel logLevel, EventId eventId, TState state, Exception exception, Func<TState, Exception, string> formatter)`

- evidentiranje zapisa određene razine i vrste događaja
  - Zapis (state) ne mora nužno biti string, već može biti bilo kojeg tipa
  - Vrsta događaja opisana strukturom EventId: Id i naziv
  - Uz zapis (state) može biti vezana određena iznimka (exception)
  - *formatter*: funkcija koja kreira string na osnovi zapisa i iznimke

`IDisposable BeginScope<TState>(TState state)`

- Služi za grupiranje više zapisa u jedan zajednički zapis
  - samo ako konkretna implementacija podržava

Pokrate za postupak Log

33

- Statički razred *Microsoft.Extensions.Logging.LoggerExtensions* s proširenjima za sučelje *ILogger*
- Nekoliko preopterećenih postupaka:
  - *LogTrace*
  - *LogDebug*
  - *LogInformation*
  - *LogError*
  - *LogCritical*

Primjer za praćenje traga i obradu iznimki

34

➤ Primjer: DefensiveProgramming \ Logging

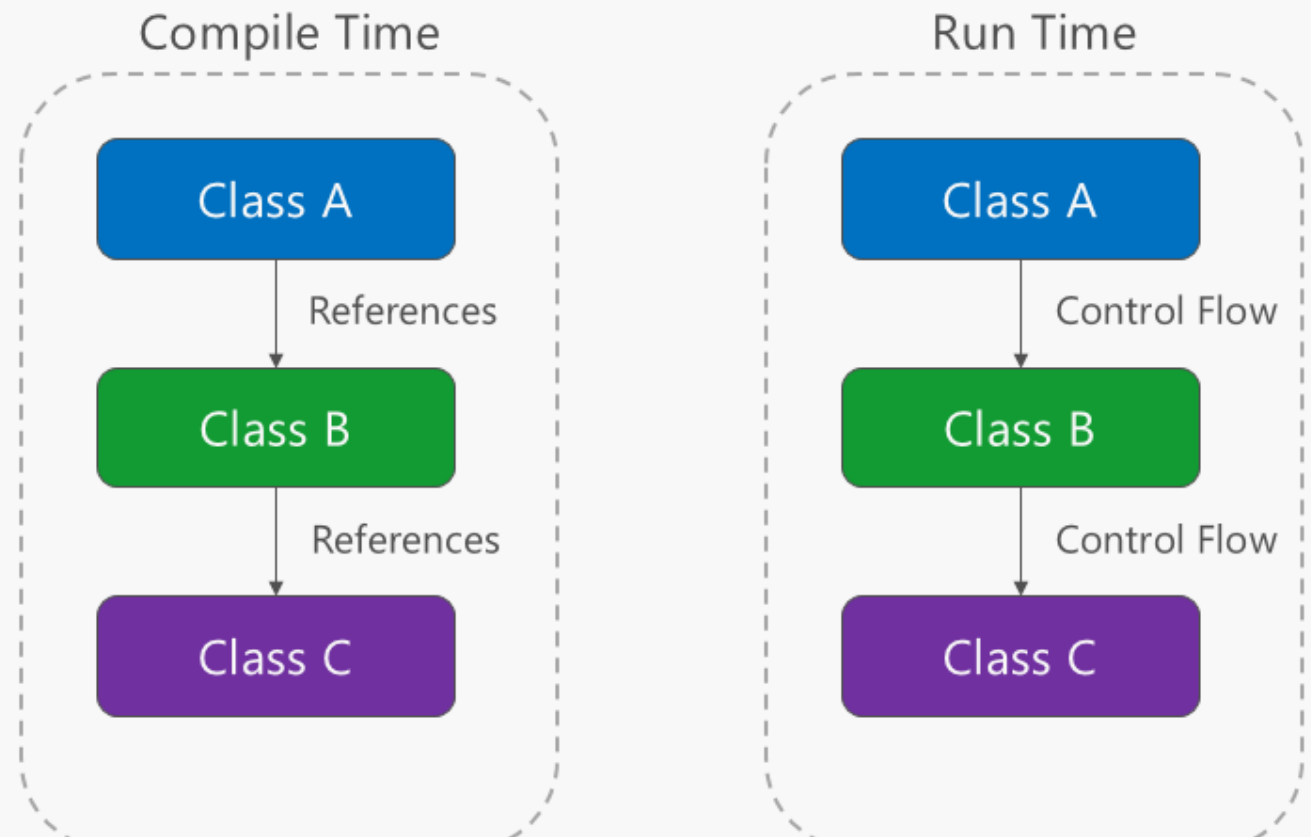
- Sučelje *IDataLoader* definirano s jednom metodom za učitavanje parova (osoba, datum rođenja) iz određene datoteke
- Implementacija sučelja (razred *DataLoader*) prilikom čitanja datoteke želi obraditi pogreške na konzistentan i centraliziran način što npr. *ILogger* omogućava.
- Kako stvoriti objekt tipa *DataLoader* uz što manje kopčanja (ovisnosti) i omogućiti naknadne promjene
  - Konkretna odredišta se postavljaju prilikom inicijalizacije programa
- Koristi se tehnika *Dependency Injection*
  - Konkretno u ovom slučaju *ConstructorInjection*
  - *DataLoader* kao argument konstruktora prima referencu tipa *ILogger*

Uobičajeni način definiranja ovisnosti

35

- ➡ Ovisnost komponenti odgovara redoslijedu korištenja

Direct Dependency Graph

<https://docs.microsoft.com/en-us/dotnet/architecture/modern-web-apps-azure/architectural-principles#dependency-inversion>

Dependency Inversion

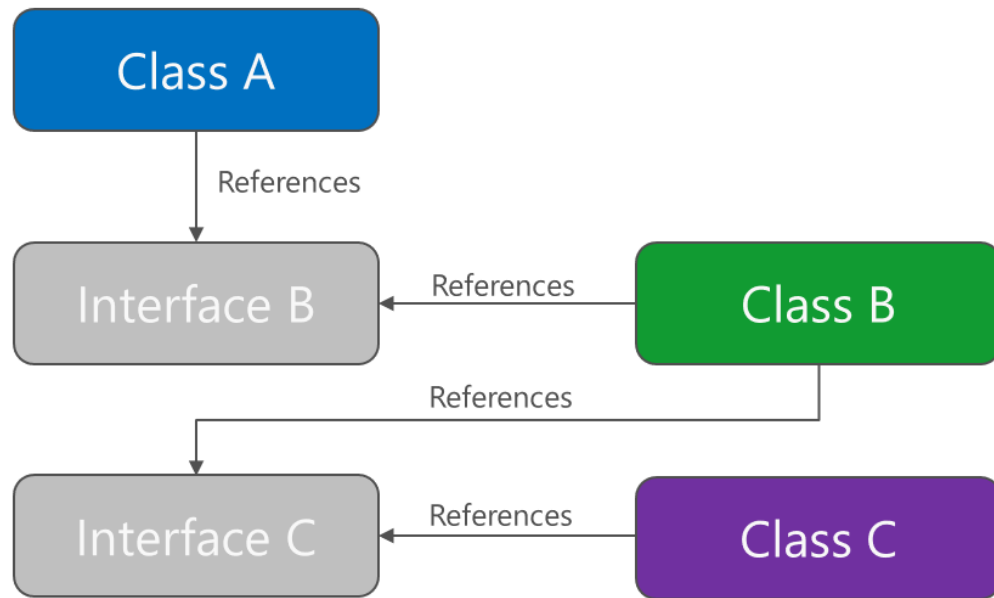
36

➡ Ovisnost o sučelju, a ne o konkretnoj implementaciji

➡ Bude povezano (umetnuto) naknadno (*Dependency injection*)

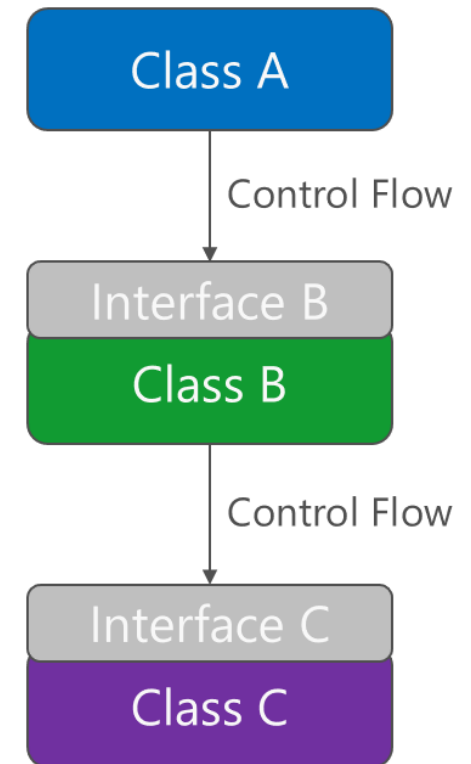
Inverted Dependency Graph

Compile Time

<https://docs.microsoft.com/en-us/dotnet/architecture/modern-web-apps-azure/architectural-principles#dependency-inversion>

Run Time

Postavljanje lanca ovisnosti

37

- Za pojedino sučelje ili razred definira se implementacija koja se koristiti kad stvaranje objekta ovisi o tom sučelju (razredu)

- Primjer DefensiveProgramming \ Logging \ Program.cs


```
IServiceCollection services = new ServiceCollection();  
var provider = services.AddLogging(...) //definira za ILogger  
                        .AddTransient<IDataLoader, DataLoader>()  
                        .BuildServiceProvider();
```

- Add[Transient|Singleton|Scope] određuju način stvaranja objekta
  - Transient = svaki put stvori novi primjerak
- Novi objekti se, umjesto s new stvaraju koristeći *GetRequiredService*
  - Uzrokuje kreiranje potrebnih objekata u lancu ovisnosti

```
var dataLoader = serviceProvider.GetRequiredService<IDataLoader>();
```

Postavljanje minimalne razine praćenja traga (1)

38

- Minimalna razina praćenja traga određuje hoće li neka poruka uopće biti proslijeđena povezanim *loggerima*
  - Trace < Debug < Information < Warning < Error < Critical < None
  - Pojedini *logger* može imati i zasebnu dodatnu konfiguraciju (za poruke koje uopće stignu do njega)
- Razina se može postaviti u konfiguracijskoj datoteci
  - Primjer DefensiveProgramming \ Logging \ appsettings.json

```
{  
  "Logging": {  
    "LogLevel": {  
      "Default": "Trace"  
    }  
  }  
}
```


Postavljanje minimalne razine praćenja traga (2)

39

- Prilikom podešavanja lanca ovisnosti postavke minimalne razine traga pročitane iz konfiguracijske datoteke

➤ Primjer DefensiveProgramming \ Logging \ Program.cs

```
var configuration = new ConfigurationBuilder()  
    .SetBasePath(Directory.GetCurrentDirectory())  
    .AddJsonFile("appsettings.json")  
    .Build();  
IServiceCollection services = new ServiceCollection();  
var provider = services.AddLogging(configure => {  
    configure.AddConfiguration(  
        configuration.GetSection("Logging"));  
    ...  
})  
    .BuildServiceProvider();
```

- NLog kao jedan od alata za praćenje traga kompatibilan s Microsoft.Extensions.Logging
  - <http://nlog-project.org/>
- Omogućava više vrsta (različitih) spremišta i formata ovisno o razini zapisa
- Uključuje se prilikom konfiguriranja praćenja traga
  - Primjer: DefensiveProgramming \ Logging \ Program.cs

```
IServiceCollection services = new ServiceCollection();  
var provider = services.AddLogging(configure => {  
    configure.AddConfiguration(  
        configuration.GetSection("Logging"));  
    configure.AddConsole();  
    configure.AddNLog();  
})  
    .BuildServiceProvider();
```


Konfiguracijska datoteka za NLog

41

- Moguće definirati više različitih odredišta, a zatim slijede pravila koja određuju gdje će sve pojedini zapis biti evidentiran

➤ Primjer: DefensiveProgramming \ Logging \ nlog.config

```
<targets>
  <target xsi:type="File" name="allfile"
    fileName="logs\nlog-all-${shortdate}.log"
    layout="${longdate}|${event-
properties:item=EventId_Id:whenEmpty=0}|${logger}|${uppercase:${level}}|${
message} ${exception}" />
  <target xsi:type="File" name="ownFile"... />
  <target xsi:type="Null" name="blackhole" />
</targets>
<rules>
  <logger name="*" minlevel="Trace" writeTo="allfile" />
  <logger name="Microsoft.*" minlevel="Trace" writeTo="blackhole"
    final="true" />
  <logger name="*" minlevel="Trace" writeTo="ownFile" />
</rules>
```